

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institudam ad eam olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeselsük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

A mezőgazdaság fontossága.

Írta: Ereky Károly.

Magyarország gazdaságának Darányi és Kossuth állnak az élén. Mindketten magyar emberek és önzetlenül szolgálják a magyar nép jólétét. A közvélemény kialakítása hatalmukban áll és ha gazdasági programmal lépnek fel, az egész magyar nép siet ahhoz hozzájárulni. Tehát itt az alkalom. Most vagy soha. Teremtünk helyes gazdasági közvéleményt. Hozzuk egyensúlyba az iparfejlesztést a mezőgazdaság erősítésével. Figyelmeztessük a politikusokat, hogy az iparon kívül mezőgazdaság is van a világon, és hogy ennek a kettőnek egyformán kell fejlődnie, mert különben megdől a termelés egyensúlya.

A magyar társadalom kevéssé becsüli a mezőgazdaságot. Betetőrdött már mindenki abba, hogy Magyarország népein csak az ipar segíthet. Még a földbirtokok is ezt az elvet vallják és a mezőgazdaságot csak olyan másodrendű valaminek tartják. Nos, én erre azt mondom, hogy a magyar társadalom tévedésben él. Önmagában semmiféle ipar sem segíthet népünk anyagi jólétén. A mezőgazdaság a népjólét alapja. A mezőgazdaság az élet hajtó ereje és minden földi hatalom bázisa. Szinte megdöbbentő, hogy ezt még bizonyítani is kell. De a kor szelleme annyira egyoldalú,

hogy ezt a bizonyítást feltétlenül szükségesnek tartom.

A régi világban minden falu önmagának élt Magyarország negyvenezer önálló vámtérséget alkotott. Nem úgy, hogy vámot szedtek, hanem egyszerűen lehetetlen volt a közlekedés két falu közt. Végre delevet csinált az, aki télvíz idején Székesfehérvárról Budára utazott. Ebben a vasút előtti korban minden vidék önmaga készítette összes használati tárgyait. Minden vidéknek meg volt a tanyái, ahol a földmives nép élt. Az iparosok pedig nagyobb falvakká tömörültek. Együtt élt tehát a földmives, a kovács, lakatos, bogár, asztalos, molnár, mészáros, szappanfőző, takács, szabó, tímár, varga, szűrés és szőgyártó. Ugyanazon a vidéken készült a kapa, eke, kasza, koscsi, lona, vizkerék, daráló, fonórokka, szövőszék, épületfa, szővel mindenféle szerszám, butor, ruha és élelem. Ebben a korban egy-két ezer ember alkotott egy önálló gazdasági egységet. Ugyanaz a pár ezer ember termelte a mezőgazdasági nyersanyagokat, búzát, kukoricát, lent és kendert, aki kutat ásott, házat épített és ruhát, cipőt, kalapot csinált. Önálló volt munkakörében a kisiparos is, meg a földmives is és a vásáron meg a piacon találkoztak eszerekereskedés céljából.

A gazdasági élet látkető ereje a mezőgazdaság volt. A vasút előtti korban mindenki tudta, hogy a nép sorsa a mezőgazdasági terméseredménytől függ. Ha volt gabona- és takarmánytermés, akkor volt élelem. Ha jó volt a len-, kender- és gyapjútermés, akkor volt ruhára való. Tehát minden attól függött, hogy milyen volt a mezőgazdasági termés. Ettől függött a földmives és a mezőgazdasági anyagokat feldolgozó iparos sorsa. De ugyancsak ettől függött az építőiparos, a bányász és a szerszámkészítő iparos sorsa is. Ebben a korban kinevelték volna azt az államférfit, aki a takács, asztalos, lakatos, vagy kőmivesiparostól várta volna a nép jólétét. Mindenkit áthatott a tudat, hogy a nép sorsa a mezőgazdasági termés eredményétől függ.

A mezőgazdaság e nagy fontossága ma sem változott meg. A fő termelési ág és a gazdasági élet hajtó ereje ma is a mezőgazdaság. A forgalom csak azt a változást idézte elő, hogy az ország népessége függetlenítette magát egyes vidékek rossz termésétől és hogy ma nem egy-két ezer, hanem több millió ember él gazdasági közösségben. A mezőgazdaság elsőrendű szerepkörét tehát csak a tévsó megfigyelés szorította vissza. Az egyoldalú iparpárt nem gondol arra, hogy az ipar

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Mikor a férj kimarad.

Személyek: Moberly Richard, Fanny, a felesége.
(Kis szalon egy villában. Jobbra és balra ajtó. A kandalló előtt két karosszék, balra pamlag, a másik oldalon asztalok, rajta könyvek, blokkok és szodavizes üvegek. A kandalló parkányján XV. Lajos korából való utó-óra.)

Fanny (egyedül ül a kandallóval, ölében kézimunka. Türelmetlenül tekint az órára): Tizenegy! (Nehezen visszafojtott izgatottsággal ismétli): Tizenegy! (Kívülről lépcsők hallatszanak.) Végre! (Hímez.)

Richard (sietve belép, nejéhez megy és meg akarja csókolni. Amaz visszautasítja és tovább dolgozik anélkül, hogy fölvetné a tekintetét. Richard meglepetve nézi. Fanny sietődönten feláll. A férj oly mozdulatot tesz, mintha vissza akarna tartani).

Fanny: Kérlek engedj! (Richard követi a szemével. A nő az ajtónak tart, ott megfordul s ünnepélyesen szól: Mindennek vége körztünk! (Kiront a szobából. A férfi követni akarja, de az ajtó becsapódik az orra előtt).

Richard (Egyedül. Egészen meg van dőb. benve s önkéntelen mozdulatai mutatják, hogy nem tudja felfogni a neje haragját. Talán csak tréfál? Olyan arccal, mintha közeledő zivatarral készülne, a karosszékbe temetkezik, újságot vesz a kezébe s olvasni kezd olyan módon, amelynek az volna a jelentése, hogy ő ura a helyzetnek).

Fanny (visszater es dacosan Richardhoz lép): Azt hiszed tehát, hogy ez így megy tovább?

Richard (csodálkozva föltekint.)

Fanny: Miután az egész éjsza kánát vártalak, azt hiszed, hogy boldogságban uszoni, hogy most melléd ülhetek és nézhetlek, míg újságot olvasol?

Richard (dől akar allani.)

Fanny: Csak maradj, kérlek... Egyáltalán nem akarlak zavarni. Természetesnek találok, hogy most, miután az egész napot a házam kívül toltottad, nagyon fáradt és lehangolt vagy és egy kicsit pihenni óhajtamál.

Richard (felelni akar.)

Fanny: Sajnálom, hogy vártam rád. Ha tudtam volna, hogy éjfélig nem jössz haza.

Richard (az órára néz.)

Fanny: Ez itt legalább egy órával késik.

Richard (megnezi a zseboráját.)

Fanny: De mi van abban, az idő nem jötszik itt szerepet... Tizenkettő, egy, kettő, vagy három óra van, az nekem mindegy... Ha te jól mulatsz...

Richard (közbe akar szólni.)

Fanny: O tudom... Ok nélkül nem várkoztattál, kint voltál volna... és éppen ma, a születésem napján. Mert ma van, ha ugyan teljesen meg nem feledkezél róla...

Richard (tiltakozni akar ellene.)

Fanny: De én állatok a szifán.

Richard (mosolyog.)

Fanny: Nevezz csak. Ha tudnád, mennyire tisztában vagyok ezzel a mosollyal.

Richard (tovább mosolyog.)

Fanny: Bizonyára találkozál Verney kisasszonnyal abban a percben, mikor a londoni vonatra akartál szállni.

Richard (csodálkozó arcot vág.)

Fanny: Erzem, hogy igazam van... Ne próbáld tagadni... Azzal csak súlyosabbá tennéd a bünt. Egy bérkocsim aztán visszahajtatással vele, ebédeltetek s aztán folytatás következett a Gaietyban... Oh, ez a kacér, utálatos portéka! Nagyon is jól ismerem!

Richard (védekezni akar.)

Fanny (nem engedi szóhoz jutni): Igen, igen. Tudom már mit akarsz mondani. Londonba kellett menned, hogy részt vegyél a kereskedelmi miniszterium tagjainak rendez évi lakomáján... valamennyi tisztviselő nő és tisztos koru... Az elnök meg éppen túl van a nyolcvanon... Ha valami lett volna, mindenki elvite volna magával a feleségét.

Richard (pompásan mulatva, felelni akar valamin.)

Fanny: Unatkoztál ott a legnagyobb mértékben. De ezt nem hiszem. Biztosan legkedvesebb oldaladról mutatkoztál be. Nagyon szertartemlő tudsz lenni, ha akarsz.

Richard (tiltakozó mozdulatot tesz.)

Fanny: En mindenestre csak hallomásból tudom.

Richard (mosolyogva fejét csóválja.)

Fanny: A kedveskedéscidet mások számára teszed el.

Richard (gyöngéd tekintettel közeledik nejéhez.)

Mai lapunk 4 oldal.

oroszlánrésze a mezőgazdasági nyersanyagok feldolgozásával foglalkozik, tehát sorsa a földmívelés sorsától függ. Angliára gondolnak. Erre a szerencsétlen államra, amelyik vezérszerépet teljesen elveszti éppen azért, mert nincs mezőgazdasága. Magyarország csak az amerikai Unio és Németország példáján okulhat, amelyek egészséges mezőgazdasági és ipari politikát folytatnak. Anglia exportáló iparos állam. A gyarmatok mezőgazdaságát látja el gépekkel és iparikkal. Ebből él. Ez az egyetlen mesterember-állam nekünk nem lehet ideálunk.

Az angol gyáros sorsa attól függ, hogy milyen a termés gyarmataiban. Nálunk pedig attól függ a nép sorsa, hogy milyen a mezőgazdasági termésünk itthon. Ha jó termés van országunkban, akkor tizenhárom milliányi földműves népünknek van körülbelül három milliárd bevétele, az iparosoknak pedig, akik a mezőgazdasági nyersanyagokat feldolgozzák, van mit feldolgozniuk. Munkában állanak az összes sör-, szesz-, cukorgyárak, malmok, pékek, hentesek és mészárosok. Mivel pedig ezeknek a mezőgazdasági terményeket termelő és feldolgozó embereknek van munkájuk, szerezhetnek maguknak kalapot, ruhát, cipőt, kapát, kaszát, ekét, gépet, szóval munkát adnak az összes többi iparosoknak, bányászoknak, kémiai iparnak, vasutnak, kereskedőnek, banknak, szóval a termelés minden szervének.

A lényeg itt az, hogy a mezőgazdasági terméstől függ a gazdasági élet sorsa. Legjobban bizonyítja ezt a gazdasági élet pangása rossz időjárású esztendőkből. Ha Magyarországon rossz termés van, mondjuk három milliárd helyett csak másfél milliárd terem, akkor a tizenhárom milliányi földműves népnek csak feleannyi bevétele van, mint jó esztendőben. A mezőgazdasági iparnak még nincs nyersanyaga, amit feldolgozhatna. A malnok,

a textil-, a tápszer-, a bőr- és a mezőgazdasággal összefüggő összes gyárak csak feleannyit dolgoznak, mint más években s így az összes mezőgazdasági termények termelésével és feldolgozásával foglalkozó népesség csak fele mértékben vásárlóképes, amit az összes gépgyárak, bányák, vasutak, és hitelintézetek megéreznek a bevételeiken.

Szembeszökő az, hogy a magyar nép sorsa a mezőgazdasági bevétel nagyságától függ. Helyes gazdasági politikát tehát csak akkor folytatunk, ha minden erővel odahatunk, hogy a magyar termőföld három milliárd helyett husz milliárdot jövedelmezzen.

A nem mezőgazdaságon alapuló ipar mesterséges növelése Magyarországon egyenes magyar ellenes politika. Az intelgens külföldi gyárosok betelepítése veszedelmes. A magyar faj a mezőgazdaság jegyében él és ebben is fog élni mindenkor. Az 1900-iki népszámlálás adatai szerint földmívelésből, halászatból, esontiparból, bőr-, sörte-, élelmező és koresmáros iparból, továbbá mezőgazdasági terménykereskedelemből él összesen tizenegyre és fél millió lélek. A statisztika szerint tehát Magyarország lakossága így oszlik meg:

	Kereső	Kereső és eltartott együtt
Mezőgazdaság és vele kapcsolatos ipar és kereskedelemből él	6,664,519	11,533,090
Bányászat, erdészet és vele kapcsolatos ipar és kereskedelemből él	743,767	1,803,561
Közlekedésből él	196,871	449,511
Egyéb foglalkozásból él	1,289,499	2,484,487
Osszesen	8,894,728	19,260,649

Egyenesen veszedelmes gazdasági politika az, mikor a magyar népet fentartó mezőgazdaság elhanyagolásával az egész társadalom attól az ipartól várja Magyarország boldogulását, amelyikből jelenleg csak két millió, főképpen idegen nemzeti

ségű ember él meg, és elhanyagolja azt a termelési ágat, amelyikből tizenöt millió lélek él meg és amelyiknek sorsától függ a pártfogolt két millió lélek sorsa is. Magyarországon csak egy helyes és magyar gazdasági politika lehetséges. Ez a mezőgazdaság és a vele kapcsolatos ipar, meg kereskedelem fejlesztése.

UJDONSÁGOK.

— **A Magyarországi Kath. Egyesületek Országos Szövetségének közgyűlése.** Újból leadjuk a Kath. Szövetség közgyűlésének programját, hogy mindenkinek figyelmét felhívjuk reá. A gyűlés helye a Belvárosi Kath. Kör (Molnár-utca 11.) Programja a következő:

Május 16-án, szerdán délelőtt 10 órakor I. alk. a belvárosi Katholikus Kör disztermében. Elnöki megnyitó. Mondja Zichy János gróf elnök. Az igazgatóság jelentése. A szövetség számadása és költségvetése. (Választás alá kerül 41 igazgatósági tag). Határozati javaslatok tárgyalása. II. ülés délután 3 órakor ugyanott. Határozati javaslatok tárgyalása. A választás eredményének kihirdetése.

Május 17-én csütörtökön délelőtt a Szent-István-Társulat és Regiszi Szent Ferenc-Társulat közgyűlése miatt csak a szövetségi közgyűlésen esetleg kiküldött bizottságok működnek. Délután 3 órakor a belvárosi Katholikus Kör disztermében. III. nyilvános ülés. 1. A türelem és színtelenség határa. Dudák János dr., egyetemi tanár. 2. Keresztény társadalmi térfoglalás. Molnár István dr., tanár. 3. Társadalmi programok és a kereszténység. Prohászka Ottokár dr., székesfehérvári püspök. 4. Záróbeszéd. Városv Gyula kalocsai érsek.

A határozati javaslatok előadói: Frey János dr. plebános, Glattfelder Gyula dr. tan. felelős, Molnár István dr. tanár. (indokolás nélkül), Várady L. Árpád püspök, Szuszay Antal dr. Mattyasovszky Lajos lovag, Haller István szerk., titkár, Kánter Károly apát, Giesswein Sándor dr. képviselő, Szent-István Károly sz. igazgató Reichardt Tamás dr. tanár, Erdősi Károly legényegyleti II. elnök, Zinszky János dr. ügyvéd, Mócsy István dr. ügyvéd, Vay Péter gróf, Molnár István dr. tanár. Szabó György esperes, Pompéry Aurél dr. s.-lelkész.

A 17-én délután 3 órakor tartandó nyilvános ülésen mindenki részt vehet.

Fanny: Nem . . . nem . . . ne fáradj . . . én csak a feleséged vagyok, arra nem vagyok ciög — rut.

Richard (elkomolyodik.)

Fanny: Aki a tetszésedet meg akarja nyerni, legyen sápadt, sovány és feltűnő izléstelenséggel öltözködjék. Ha egyszer Verney Flórát láttuk, könnyen elképzelhetjük, miféle nőket tartasz te szépek.

Richard (fejét csóválja.)

Fanny: És egy ilyen madárijesztő merészelt igen, merészelt nálam látogatást tenni.

Richard (vállal von.)

Fanny: Persze, te ezt természetesnek talárod. Doktor Verney, a Flóra apja legjobb barátaink egyike volt . . . naponkint háromszor is járt nálad, mikor kanyarodt volt . . . én és Flóra együtt játszadoztunk gyermekkorunkban.

Richard (malmozik az ujjaiával.)

Fanny: Te azonban nem is sejtöd, mennyit beszél mindenki arról, hogy olyan gyakori vendég vagy a Verney-házban — miáltal én szerencsétlen reggeltől késő éjszakáig egyedül ülök itt bánatonnal és halálra unom magamat.

Eddig ő nagysága megszakítás nélkül beszélt. A szavak csak úgy özönlöttek a szájacskájából, anélkül, hogy egy percnyi szünetet tartott volna. Az utolsó szavaknál azonban végre megállott, hogy mely léleketet vegyen. A férj azt hiszi, hogy befejezte mondanakáját és fölemelkedik székből.

Richard (fölynitja a száját.)

Fanny (gyorsan elébe): Ha Verney ur

vendégszerető, nyitl házat visz, hát ez jogában van. Mindenki ura magának.

Richard (minthogy meghiusult az a kísérlete, hogy végre szóhoz jusson, csalódva ismét visszaül a helyére.)

Fanny: Mégis különös, ha az ember elgondolja, hogy csalódnai valót találz egy tanctanító lányának a lényen.

Richard (bámuló arcot vág.)

Fanny: Ez meglep téged: Nn nagyon jól emlékszem rá, mindig mondta a mama, hogy Verneyné táncot tanított egészen addig, amíg a doktorral megismerkedett . . . sőt egészen az eljegyzésükig. (Ájkaba harap, mintha saját magát hazugságon kapta volna, de azért hidegvérrel tovább folytatja): Igen, kiténően tanította a gavottot, a menüettet, a keringőt . . .

Richard (hitetlenkedve néz rá.)

Fanny: Nem hiszed? Persze, az ilyen gondolat porba döntené a bálványodat, az ideált.

Richard (összehuzza a szemöldökét.)

Fanny: Oh, ezer bocsánat! Jövöre csak dicsimnuszt fogok zengen Flórától. Minden, amit csak tesz, épp olyan szép, kedves, dicséretes lesz az én szememben, mint a tiúben. Kabolja csak el nyugodtan a férjem szívét, hozzon romlást erre a házra, mely egykor oly boldog volt . . . Nem akarok panaszkodni, jónak, egészen természetesnek akarom tartani.

Richard (elfáslva meg sem mozdul.)

Fanny: Ez még nem elég neked? Leboruljak Verney Flóra előtt, azt mondjam, hogy a viselkedése éppenséggel eiből? . . .

Fanny (ismét szünetet tart s ezuttal könnyű

volna a beszéd fonalát átvenni tőle, de Richard a vállát vonogatja, mintha minden bölcsességének végére jutott volna már.)

Fanny: Az erkölcsi érzés kissé távol maradt tőled, hogy még egy szavad sincs, nem is tartod érdeemesnek, hogy felelj.

Richard (feléje fordul és beszélni akar.)

Fanny (gyorsan): Szót se! Szót se!

Richard (feléje tart.)

Fanny: Ah, tán még kezét is akarsz emelni rá! Szép! Nem állok ellent.

Richard (véget akar vetni a tragikomikus jelenetnek s az ajtóhoz megy.)

Fanny: Haha! Nincs hozzá bátorságod. Félz, hogy a szobaleánynak csöngetek, segítségért kiáltok.

Richard (visszatér.)

Fanny: De tévedsz. Szégyelném magamat, hogy botrányt provokáljak s a saját cseledeink igazi mivoltában lássanak.

Richard (olyan arcot vág, amely világosan mutatja, hogy ezután még inkább hallgatni fog.)

Fanny (ismételve): Igen, hogy igazi mivoltban lássanak.

Richard (hidegen végignézi s aztán a szönyeget vizsgálja, mintha még sose látta volna s mintha senki sem volna jelen.)

Fanny (még izgatottabban): Hallod, mit mondok?

Richard (mintha mit sem hallana, ismét előveszi az újságot.)

Fanny: Ugy? . . . Más férfi legalább egy barátságos pillantással, egy meleg szóval kibékülésre vezetné a feleséget, aki boldogtalan és két-

— **A gyermekek első szent áldozása.** A székesfehérvári elemi-iskolai gyermekvilágban f. é. május 5. és 13. örökké emlékeztetés, végtele-nül örvendetes napok voltak és maradnak. Ekkor fogadhatták ugyanis legelőször ártatlan szivecs-kéjükbe a kenyér színében csodálatosan elrejtett üdvözítő Istenüket és Urukat, szívüknek hahat-tatlan Királyát az Ur Jézus Krisztút. A gyerme-kek első szent áldozása ez évben a szokottnál jó-val nagyobb fénytel és ünnepélyességgel lett megtartva, a mennyben ugy a belvárosi, (a Szt. István templomban máj. 5-én) mint a felsővárosi (a Szt. Sebestyén templomban máj. 13-án) az első áldozókat, a kikhez igen sok idősebb gyermek és felnőtt is csatlakozott, dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök áldoztatta meg, mindkét templom-ban szent. mise közben mélytartalmú és szívhez-szózó szent. beszédet intézve a figyelmesen és új-tatosan hallgató gyermekekhez. A 483 első áldozót Jézus szentséges Szívének ajánlotta fel, hogy az élet viharai közt mindig Jézus szentséges Szívében keressék és találják fel a biztos védelmet. A felajánlást szent. beszéd, áldás és Jézus Szive litániája előzte meg, végül pedig ismét áldás. A felajánlási ünnepély után a belvárosiak máj. 6-án, a felsővárosiak áldozók máj. 13-án délután hosszú sorokban tanítók vezetése mellett kis oszonnára vonultak be a püspöki kertbe, a hol az oszonna mellé Jézus Szive pajzsot is kaptak, a melyet máj. 6-án a távollévő (Budafokon) püspök nevében K. Horváth István belvárosi plebanus, máj. 13-án pedig maga a megyéspüspök osztogatott a gyermekeknek. Az oszonnát 6 méltóságok Szőgény Marich Julia és Wense három osztogatták. A gyermekek igaz és mély háláját az egyik hitoktató tolmácsolta a püspök urnak és Wense bárónőnek; a gyermekek pedig hálás szívük mélyéből többszörös dicsőítésbe törtek ki. Két leánykának még az a kitüntetés is jutott osztályrészül, hogy a püspök jelenlétében költe-ményt szavallhattak el a legméltóságosabb Oltári-szentségről. A kert megtekintése után a gyermek-sereg a legnagyobb rendben elosztott. Az első áldozók ebben az évben különösen sok és igen hasznos emléktárgyakat kaptak. Klotild főherceg-asszony 100 db. „Fehér Vasárnap” című igen gyönyörű és tanulságos imakönyvet ajándékozott az első áldozóknak. Wense bárónő 100 db. „Fehér Vasárnap” imakönyvet, 200 db. „Lelki Tükör”-t; 288 Jézus Szive érmét; 438 db. Szept-lobelen Fogantatás érmecskét fehér szalaggal; 438 db. Jézus Szive pajzsot adományozott és az előkészületi idő folyamán is többször oszonnát adatot a gyermekeknek. A szokásos első szent. áldozási képeket a hitoktatók adták. Annyi bizo-nyos, hogy Klotild főhercegné és Wense bárónő emléke mindig émi fog az első áldozók hálás szívében és bizonyára igen sokszor fognak má-jokban megemlékezni áldott szívü jövevőikről.

— **Zichy Nándor gróf kinevezése.** A hiva-talos lap tegnapi számában a következő kineve-zés jelent meg:

Vallás- és közoktatásügyi magyar minisz-terem előterjesztésére idősb Zichy és Vásony-keői Zichy Nándor grófot, belső titkos taná-csosomat és főrendiházi tagot a magyar vallás és tanulmányi alapokra felügyelő s azok keze-lését ellenőrző időleges bizottság elnökévé ki-nevezem. Kelt Bécseben. 1906. évi május hó 5-én. Ferencz József s. k., Gróf Apponyi Albert s. k.

A kinevezéshez az „A.-ny” a következő megjegyzést fűzi:

Mondanunk sem kell, hogy Zichy Nándor grófnak ezen kinevezése a katolikusok körében a legnagyobb örömet fogja kelteni, mert a katho-likus autonomia híján ezen ellenőrző bizottság örökdió a katolikus jellegű vallás- és tanulmányi alap fölött s így ezen fontos tisztre a kul-tuszminiszter keresve se talált volna méltóbb és a katolikusok osztatlan bizalmát jobban bró-fértiut. Különbösen is Zichy Nándor gróf már évek óta tagja volt a felügyelő bizottságnak, még pe-dig a legtevékenyebb és legszámottevőbb tagja. Apponyi kultuszminiszter tehát meg e szempont-ból is csak a legméltóságosabban jart el s talán egyuttal honorárium kívánta Zichy Nándor grófnak a katolikus autonomia terén kifejtett nagy teve-kenységét. Amit a kultuszminiszter részéről szin-tén jó jelnek vesszünk. A felügyelő bizottság utolsó elnöke Szapáry Gyula gróf volt, akinek halála után sem Berzeviczy, sem a Fejerváry kormány ügyvivői nem tettek előterjesztést az elnöki tisz-t betöltésére, ami eléggé jellemzi az illető kormá-nyoknak a katolikus ügyek iránti közönkösségét.

Egy megjegyzést azonban nem hallgathatunk el, azt, hogy a hivatalos szöveg a „katholi-kus” jelzőt elhagyja s csak magyar vallás és ta-nulmányi alapról beszél. Pedig Apponyi gróf egy-szer ez ügyben már szent vallott s emlékezetes különvéleményében a nevezett alapokat katholi-kusnak mondotta. Még Deák felfogása sem in-gatta meg.

— **Kongregációi ünnepély.** A Felső Keres-kedelmi iskola Maria Kongregációja vasárnap a kath. legényegyesület diszertmében ünnepélyt tartott, hogy bizonyosságot tegyen, miszerint el és működik, miként praefectusok Gratty István meg-nyitó beszédében mondotta. Valóban ezen ifjak fényes bizonyosságot tettek, hogy élnek, hogy

volt is, jobb szemé volt, mint nekem. Sokszor mondta: „Fanny! lelkem, vigyázz, ez a férfi nem az, a ninek látszik.”

Richard (dühös lesz.)

Fanny: „Ez egy naplopó, aki halálra fog kinozni.”

Richard (az utóbbi szavakra olyan világosan kimutatja haragját, hogy a papíravog fakés, a melyet kezében forgatott, edyszerre kettétörök.)

Fanny: Ahá ez a válaszod.

Richard (dühöt megfelve az asztalhoz megy s megiszik egy pohar szódavizet.)

Fanny: Látom, hogy neked jól esik, ha kinozhatsz. (Zokog.) És... éppen ma, a szü-le-tésem napján... Ne mondj semmit, ne tagadj. Ugyis hazudnál...

Richard (a közönség felé néz, mintha tanu-nak akarná felhívni. Aztán mosolyogva nevéhez fordul.)

Fanny: Igen, nevesd csak!

Richard (mintha eszébe villant volna valami, csöndesen egy kis bársony-tokot vesz ki a zse-béből és átnyújtja az asszonynak.)

Fanny (ránéz s elolvassa a fölrást: „Ked-ves jó Fannyjának huszonkettedik születésnap-jára. Hü férje.” (Richardhoz): Ah! Ezért utaztál Londonba? E miatt kellett távol maradnod? (Örömtől sugárzó arccal.) Ez szép tőled. Meny-nyire szeretlek, egyetlen, édes uram! (Karját gyöngéden Richard nyakára fonja.)

működnek. Figyelemmel kísértük e kongregáció megalakulását, fejlődését s most örömmel jelez-hetjük, hogy megerősödött, megismodott s a kongregáció eszméje egy szívükbe gyökerezett az ifjaknak, hogy édes remény, erős bizalom tölti el mindazok lelkét, kik a jövő nemzedék sorsát szívükön viselik, hogy ha ilyen kezekbe lesz letéve Magyarország jövő sorsa: „Magyar-ország valóban — nem volt, hanem lesz.” Gratty István praefectus társai nevében a nagyközönség előtt hitvallást tett, hogy az élet bármily körülményei között, a kísértések bármily viharai között szilárdul fognak megállni; katolikus hitük nyílt megváltását semmiféle áldozat el nem riasztja, Szűz Mária lilomosa fehér zászlaja alatt mindhalá-ig híven kitartanak, eszményképük a bűnnélküli Istenanya, Szűz Mária. Ebben a materiális és érzékes korban jól esik látnunk oly ifjúságot, mely tud lelkesedni a tisztaságról; a legnagyobb erényért; nyíltan vallomást tesz hitéről, meg-győződéséről.

A kongregáció életében egy új, kedves vonást fedeztünk fel. Feladatátul tűzte ki a hitvé-delem ápolását. Knittelhofer Antal felolvasást tartott e tétéről: „Miert hiszek?” Rónai Lajos „Az egyház megdönthetlenségéről” értekezett. Intelligens uraink sajnos — vajmi keveset foglalkoznak hitünk igazságaival, sokszor bámu-latos tudatlanságot árulnak el az egyház dogmá-ival szemben. Ha ifjaink nem elégszenek meg a hittan betanulásával, hanem azt érteni is akarják és az életbe atvinni egyedül eszköz, hogy a védel-mi fegyvereket helyesen tudják forgatni. Mindkét felolvasó egyszerűen, de világosan és meggyőzően fejtekte ki tételét, hallgatóikat is meggyőzték té-telük igazságról.

Körmeny Pál, Föglein Vince, Polczér Gyula, Ludvig Árpád és Lambrecht Gyula szavaltak. Nem tudtuk, mi nyerte meg jobban tetszésünket; az ügyesen választott szavaltatok, avagy a sza-valók meggyőződéssel fakadó lelkes előadása-e? A műsort ennek kezdtek és ennek fejezték be, melyet Muskovits Ernő tanított be nagy szor-galommal és precizitással, mely kedves harmo-niát képezett az egész ünnepélyel. No és a vé-gét bekoronázta püspök Atyánk lelkesítő beszéde. Szeretettel vartatok ugmond — mi szeretettel jöttünk s még nagyobb szeretettel távoztunk kö-rötökbe. Szólt azután az ifjakhoz, a közön-séghez, ugy, a hogyan csak ő tud szólni. Fel-melegíti a sziveket, fellelkesíti a lelkeket, az ő szavai után jó feltétel nélkül senki sem távozik. Legyetek üdvözölve kedves ifjak, Ti az egyház-nak és jövő reményei.

Jelenvoltak: Posits Mihály kanonok, dr. Klauz György irodagazgató, K. Horváth István belvárosi plebanos, Szőgény-Marich Julia, Wense Kóza báróné, a fogimnázium és főreáliskolai ta-nári kar számos tagja és nagyszámú intelligens közönség, ugy, hogy a diszteram zsufolásig meg-telt. Mindenki meglepéssel és a legjobb be-nyomással távozt.

— **A műpartolók kiállítása** vasárnap d. u. záródott. A koronát Havranek József polgármes-ter tette rá a pompásan sikerült kiállítást. Teg-nap este pedig a Magyar Királyban fényesen si-került bankett volt, a melyen hölgyek és urak nagy számban jelentek meg. Az első felköszöntőt Havranek József polgármester mondotta dr. Ver-tésre József, a kiállítás fardhatlan rendezőjére. Vértés József viszont a kiállítókat és a hölgye-ket éltette. Utána még számos felköszöntő hang-zott el s a résztvevők jó ideig maradtak együtt barátságosan szórakozva.

— **Eljegyzés.** Gara Iduskát, özv. Gara Aladárné leányát, Gara József fővárosi lapszer-kesztő unokahúgát f. hó 13-án jegyezte el Sala-mon Zoltán déli vasuti hivatalnok (Zalaszentiván) Salamon Károly székesfehérvári ev. ref. főtanító fia. Az eljegyzési ünnepségen a gyűrűváltás szertartását Bakó József országgyűlési képviselő végezte.

— **A Szent-György kórház** apáca ápolói, az irlalmas testvérek ma adták át hivatalukat a Szent Keresztről nevezett nővérek kezébe, a kik még ma elfoglaltak állásukat. A távozóknak Isten áldását, sok szív öszinte és igaz háláját kívánjuk lelkünk mélyéből. Az ujaknak pedig szivesen ki-vánjuk, hogy nemes hivatásuknak élve, sok köny-nyet letörölhessenek, sok vigasztalást nyujthas-sanak szenvedő embertársainak.

ségbe van esve . . . Olyan nehezen esik ez nek-ved, nincs benned egyetlen szikra részvét sem: Richard (látványosan megindult kissé. Leejh-kezőből a lapot. De mielőtt felvehetne, az asz-szony tovább folytatja.)

Fanny: S ha meggondolom, mit is kérek tőled: semmi mást, csak hogy számolj be, hol voltál reggel óta?

Richard (felelni akar).

Fanny: Hogy beláds, milyen hallatlan dolgot műveltél az éjjeli kimaradásoddal.

Richard (szóhoz akar jutni, de nem tud most sem).

Fanny: És még meg sem akarja hallgatni! (Sirva fakad s a szofára veti magát.)

Richard (résztvevően néz rá.)

Fanny (zokog): Oh mamám! . . . mamám! Ha tudnád . . .

Richard (fölkel s az asszony vállát meg-érinti).

Fanny: Hagyj el! Nem kell a kicsikart, hízegő részvét! Te köszvü! A végletekig akartál vinni. Most elérted. Mit akarsz még?

Richard (türelmetlenül jár föl-alá).

Fanny: Igen, igen, tudom . . . Meg kéne adnom magamat a sorsomnak . . . Van ilyen el-hanyagolt asszony akárhány. Pedig mindenki bi-zott benned. Csak a Róza tánti látott tisztán.

Richard (aki a kandallónál állott, erre visz-szaforodul.)

Fanny: Ne csodálkozz. Ha hetenkét éves

— **A főispán tiszteletére** rendezendő banket nem 20-án vasárnap, hanem 19-én szombaton lesz és nem a Magyar Királyban, hanem a Szt. István teremben.

— **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, Torma Béla Seregélyes község jegyzője, Fejérvármegye biz. tagja f. évi május 15-én reggeli 10 órakor életének 42-ik évében elhunyt. Temetése május 18-án d. u. 5 órakor lesz a Szent-Háromságról címzett sírkert kápolnájából.

— **Virágünnepély.** A székesfehérvári könyvnyomdászok, kik az utóbbi időben már többször adták tanujelét, hogy közönségük kellemes szórakoztatására képesek, oly dolgot vállalkoztak, hogy a székesfehérvári közönséget ritka szórakoztatásban részesítik. Elhatározták, hogy július 1-én nagyszabású, táncal egybekötött virágünnepélyt rendeznek a *Lutzkovichs*-féle kerthelyiségben. Táncszünetek alatt a közönséget újabb és újabb szórakoztatásban részesítik. Tekintve, hogy a nyomdászok, kik nagybőrszét tüdőbetegségben szenvednek és munkájukkal a társadalmat tanítják, szórakoztatják, addig magukba szedik a tüdőbetegség csíráit: ezen mulatság tisztajóvedelmé a nyomdász szanatóriumra fordítatik. Ezért kell, hogy ki a nyomdászok munkáját élvezte, az e téren is támogassa őket. Bővebb értesítést a falragaszok és meghívók nyújtanak.

— **Az Árpád-fürdő.** Lapunk egyik barátjától kaptuk az alábbi sorokat, melyet ajánlunk az Árpád-fürdő igazgatóságának figyelmébe.

A múlt évben megnyitott Árpád-fürdői uszoda, vizének kellemesen temperált hőmérsékletével, emellett célszerű és elegáns berendezésével fogva városunk közönségének fokozottabb igényeit is kielégítette. Egy körülményre azonban szükségnek vélem a fürdőigazgatóság figyelmét felhívni és ez a nők és férfiak fürdési idejének megállapítása, a mely némi módosítást igényel a közönség érdekében. Tudvalevő dolog ugyanis, hogy az uszoda déli 1 óráig a nők részére, ezentúl pedig férfiak részére áll nyitva. A fürdő kedvező időben délután 4—7 óra között oly látogatott volt, hogy a vízmezőre szűknek bizonyult s elegendő öltöző kabin sem áll rendelkezésre. Ezen bajon némileg segíteni lehetne olyképen, hogy a diákságnak, a mely nagyszámánál és elevenességénél fogva a felnőtteket az uszóban és fürdésben igen sokszor zavarja, meghatározottnak délutáni időben két óra pl. 3—5 óra közti idő, a melyen túl az uszodában időzniük nem szabadna. Szükséges volna ezenfelül a nőknek szant fürdési időből egy órát délben 12 óra között a férfiaknak átengedni; a női nemen ez által serélem nem esik, mert tudvalevőleg ezen időben alig fürdött 3—4 nő, a férfiakon pedig, a kik jóval nagyobb számban veszik igénybe az uszodát mint a nők, segítve van, azon urak, a kiknek egészségi szempontból napfürdő kell használniuk, továbbá azok, a kiknek koruknál fogva, vagy más okokból nagyobb esendire van szükségük, szívesen fognak déli órában az uszodába járni, nemkülönben használni fogja ősszel az uszodát azon nagyszámú tisztviselő és egyéb alkalmazott, a kik délutáni foglalkozásuk befejeztével a hőmérséklet süllyedése miatt már nem fürdhetnek, de délen a fürdést még megkivánják.

Szívesen közöljük le ezen megszívlelendő sorokat és reméljük, hogy az Árpád-fürdő igazgatósága a saját érdekében is intézkedik fog.

— **Iskolaszéki ülés.** Régi hiányokról és nyitott sobekről tanácskozott városunk iskolaszéke szombati ülésében, még pedig oly eredménnyel, hogy a sebek egy időre legalább is nyitva maradnak. Szó volt első sorban új ipariskolai helyiség építéséről, a melyet a miniszter nem szándékszik a régi helyiségben hagyni, illetőleg a szubvenció megvonásával fenyegetőzik. Az iskolaszék mit tehetett volna okosabban, mint hogy föltárta az a régi reményt és megoldást varo tervet, hogy a belvárosi iskola építésének tervezési folyamatban vannak. (Ha így haladnak, valószínűleg készen lesznek a jövő században.)

A gazdasági ismétlődő iskola kérdése is egy olyan tengeri kigyó, a mely időnként fölmerül, egy-két ülesen evickél, aztan ismét eltűnik. A miniszter követeli a föllállást, igéri a tanérok fizetését és a megfelelő helyiség bérét is. A város azonban nincs tisztában a helyzettel. Először az amerikai szállótelep földjére tervezték. Az oly messze van,

hogy a város ellenkező területén lakó gyermekek 10—12 km. utat tennének oda és vissza. Ez tehát elejtendő volna a tanács véleménye szerint, a mely a Puckert-kert 9 holdnyi területét ohajtana átadni (a Kálló-malom és Sörpince-utca között a csatornaparton) és sehogy sem helyes-e) a mén-telep melletti 9—10 holdnyi terület átadását. Az iskolaszék hosszas tanácskozás után kenyetlen volt ezt az ügyet is egyelőre levenni a napirendről.

A Pirosalma telken építendő iskola ügye szintén újra felszínre vetődött. Először határozatba ment, hogy a város új iskolát fog építeni, egy-két esztendőre vajudás a magas boleség szterajából lepottant egy új terv, hogy nem építünk újat, hanem egy régi házát alakítunk át újra. A közgyűlés ennek a tervnek is kitérte a nyakát. Javítás nem kell, hanem új iskola. Hogy aztan a tervezés még dicsőbb legyen, az iskolaszék elhatározta, hogy 8 osztályú iskola építését fogja javasolni. Hogy ez aztan 150 ezer korona körül összegbe kerülne, azzal egyelőre nem gondolkodnak, valamint azzal sem, hogy épen ezen finansziális akadály miatt sok-sok évig nem lesz a Pirosalma telki iskolából semmi. Es ha lenne is belőle valami, a hanyokon jórésztben nem segítene, mert a Palotaváros iskoláigyei, óriási túlszűkítettség akkor is fennmaradna. Mert ha az új iskolát megépítenek is, ott alatta rognak az urak, a mely a palotavárosi iskolaigyeinek javaslatát követeli.

A vizsgák rendje a következő lesz: június 9—15. között a hittan vizsgák, 20—25. között (d. e.) a rendes osztály vizsgák, a torna vizsgák 22-en és 23-an, a gazdasági ism. iskolák vizsgái jun. 7-én míg a magántanulók vizsgái jun. 8 és 17. között fognak lenni.

Helyreigazítás. A Székesfehérvári Kereskedelmi Akadalmazottak Körenek megalakulásáról írott cikkünkben tévedés folytán kimaradt, hogy a kor ügyészévé egyhangulag dr. Szabály József ügyvédet választották meg.

Mikor lesz a sorozás? Tegnap érkezett városunk törvényhatóságához a honvédelmi miniszter leirata, amelyben arról értesíti a város közönséget, hogy az idei sorozások országsszerte június 11-től június 11-ig terjedő időközben fognak megtartatni.

Meghívó. A „*Vörösmarty-Kör*“ 1906. évi május hó 20-án (vasárnap) d. e. 11. órakor saját helyiségében *rendkívüli közgyűlést* tart, melyre a kor t. tagjait tisztelettel meghívjuk. Táragsorozat 1. Az alapszabályok 7. 10. 13. 18. szakaszának módosítása. 2. Esztélg teendő indítványok. Székesfehérvár, 1906. május 13. Gr. Zachy Jenő elnök. Vertessy József igazgató. Dr. Kapossy Endre titkár.

Tízéves találkozó. Seidel János, kir. törvénytörvényeski aljegyző felkeri a vele 1896. évben Székesfehérvárról a ciszterciák főgimnáziumában értesített osztálytársait, hogy a megbízott tízéves találkozó céljából f. évi június hó 14-én (T-r-napja) Székesfehérvárról megjelenni szíves kedjenek.

Fejérmegyei és székesfehérvári iparkiallítás. Rauscher Béla főfelügyelő kezdeményezése folytán megszületett kiállítás eszméje immár a megvalósulás stadiumában van. A szervező bizottság f. hó 13-án a Kereskedelmi Csarnokban Karl István nagykereskedő elnökle mellett ülésezett s mindenekelőtt a kiállítók helyeivel foglalkozott. Rauscher Béla főfelügyelő közbenjárásának eredménye, hogy az építő új penzügyi palota e célra komoly kombinációba került s a körülmények engedők, e helyen fog rendeztetni a kiállítás. Ez a kérdés néhány nap múlva elintéztést nyer. A későbbiekben Karl István elnök a felhívás szövegéhezre vonatkozólag tesz előterjesztést. *Kiritsits* Bódog írt. jegyző kiállítási titkárnak egyhangulag megválasztván, a felhívás tartalmának megállapításánál a bizottság a tájékoztatásra helyez sulyt: 1. A kiállítás 1906. évi szeptember 1. tervezetvén, tartamát a kiállítók többsége határozta meg. 2. A kiállításra jelentkezők 1906. évi jul. 30. fogadtatnak el. 3. A bejelentési iven megjelölendő az elfoglalt szándékolt terület nagysága és minősége. Minőség tekintetében a következő osztályozás veendő figyelembe: a) fali és falterület, az előbbi a falon, az utóbbi a fal melletti területi elhelyezést jelzi. b) szabadon álló terület, a mi alatt a padozaton elfoglalandó

terület értendő. c) asztalterület. d) udvarterület. 7. Asztalokat a kiállítási bizottság ad a lehetőleg szerint mérsékelt díjért. Zart szekrényekről azonban a kiállítók gondoskodnak. A kiállítandó tárgyak 1906. augusztus 20-ig a kiállítás színhelyére szállítandók. 6. A kiállításra vonatkozólag minden megkeresés a „kiállítási bizottság“ elnökegéhez — Székesfehérvár, Jókai-u. 2. sz. (Ipar-terület) intézendők, ahol az érdeklődőknek szóbeli felvilágosítást d. e. 9—12. d. u. 3—7 óráig *Kiritsits* Bódog kiállítási titkár nyújt.

A felhívást már e hét végén köböcsajtja a bizottság s így kinek-kinek kélő ideje lesz a kiállítás előkészítése iránt intézkedni.

— **Hirtelen halál.** Egy fiatal törekvő iparos hirtelen halálról kell beszámolnunk. Weibinger Ödön temetkezési vállalkozó f. hó 14-én este a szállóhegyről hazajövet papia-ért lakásán hirtelen rosszul lett és pár perc alatt meghalt. Halálát szívizvélyes megbetegedés okozta.

Közönszvetnyilvánítás. Azon általános részt, mely felejtethetetlen jó ferjem elhunytá alkalmából megnyilvánult s pótolhatatlan veszteségem, feletti mely fájdalommat enyhítette, őszinte halálra kotelesz fogadjak mindazok, kik a ravatali koszorút helyezni s a temetés tartamára fogatata rendelkezéseimre bocsátani szívesek voltak, ezután is legmelebb halas köszönetemet. Székesfehérvár, 1906. május hó. *Ove. Anjalszky Adolf.*

Tekeverseny. hajnoki vacsora. A Székesfehérvári Keresztény Kereskedelmi Akadalmazottak Köre, városunk ezen legújabb egyesülete, hogy addig is, amig az alapszabályának megerősítésével intézmény működését kezdhét, tagjaiban az összetartási szellem fejlesztése céljából tekeversenyt és társas-vacsorát rendez. A verseny első díjat, egy birkat kor egyik jöltevéje ajándékozta. A versenyt 20-án vacsora követi, amelyen a házgazdatiszte az első díj nyertesére vár. A birka-bokan, mellé valószínűleg egyéb is jut, s ekként az értékelő kor tagjai egy kedélyes és oleso vá- oratognak együtt elköltöm.

Az utonálló demokraták. Vadász György Széchenyi utca 97 szám alatti lakos földműves, vasárnap este hazafelé tartott földjéről. A pontolei határban Tóth János, Radács György nemzetközi socialista földműveslegények és meg néhány társuk megtámadták Vadászt és mivel ez kereszténysocialista, véresre verték. Vadász György az utonálló ellen feljelentést tett a rendőrségen, ahol megindult az eljárás.

KET BOLTHÉLYISÉG a Szt.-Imre-u. 1. sz. házban augusztus elsejére kiadó. Bővebb értesítés Klökner Péter könyvkereskedésében nyerhető.

Hirdetmény.

A „**Hercegfalvai kölcsönsegélyző egyesület mint szövetkezet**“ igazgatósága ezennel közhírré teszi, hogy az **1906. április hó 16-án** tartott rendkívüli közgyűlésen hozott egyhangu határozattal, a szövetkezet feloszlása mondatott ki!

Az 1875. év XXXVII. t.-cz. 249-ik §-a értelmében felhivatnak mindazok, akik mint hitelezők a szövetkezettel szemben követeléseket kívánnak érvényesíteni, hogy követeléseiket jelen hirdetmény harmadszori közzétételétől számított hat hó alatt érvényesítsék.

Hercegfalván 1906. április 16.

Az igazgatóság.